

35 miljarder i lägre intäkter hämmar nödvändig utbyggnad av elnäten

Sverige inför en ny modell för reglering av elnätsföretagens intäkter. Svensk Energi varnar för att Energimarknadsinspektionens beslut att sänka elnätsföretagens begärda intäkter med 35 miljarder kronor hämmar nödvändiga investeringar i elnäten. En konsekvens är att utvecklingen kring smarta elnät bromsas upp.

ENERGIMARKNADSINSPEKTIONEN, EI, har beslutat om högsta tillåtna intäkt för elnätsföretagen under perioden 2012–2015. Sverige har nu, i likhet med övriga Europa, övergått från reglering av elnätsföretagens intäkter i efterhand till att reglera intäkterna på förhand. Det är bara elnätskostnaden, som utgör en femtedel av elkundernas totala kostnad, som regleras i dessa beslut. Resten är skatter och kostnader som betalas till elhandelsföretaget.

– Den nya regleringsmodellen förenklar för både kunder och elnätsföretag genom att förutsättningarna nu är kända på förhand. EI har en viktig roll i att både se till att kunder inte betalar för höga elnätsavgifter och att ge elnätsföretagen förutsättningar att säkerställa en hög kvalitet i elleveransen, säger Kjell Jansson, Svensk Energis vd.

EI har en beräkningsmodell som ska ge elnätsföretagen en intäktsnivå som säkerställer nödvändiga investeringar och en drift med hög leveranssäkerhet. EI frångår dock denna modell och har beslutat att minska elnätsföretagens begärda intäkter med 35 miljarder kronor.

– Det kommer att krävas stora investeringar i elnäten framöver – inte minst för utbyggnaden av smarta elnät. Vi anser att den kalkylränta som EI använt för att fastställa intäktsramarna är för låg och minskar möjligheten att attrahera kapital, från såväl privata som offentliga aktörer, fortsätter Kjell Jansson.

Elnätet måste moderniseras för att elkunderna ska kunna bli mer aktiva och påverka sin elanvändning och därmed sina kostnader. En del konsumenter vill exempelvis kunna producera el själva och sälja den el de själva inte använder. En utbyggnad av elnäten är också en förutsättning för att nya kraftverk, som vindkraftverk, ska kunna leverera el till kunderna.

– Delar av elnäten har en lång livslängd men det behövs trots det kontinuerlig förnyelse. Om vi minskar investeringstak-

ten nu så kan elnätsföretagen sänka kostnaderna kortsiktigt, men på längre sikt är detta inte hållbart. Vi måste ta vårt ansvar för att modernisera elnäten och inte lägga över det på kommande generationer, avslutar Kjell Jansson.

INGER ABRAHAMSON
inger.abrahamson@svenskenergi.se

SVENSK energi | FOKUS

EN SERIE FOKUSBLAD FRÅN SVENSK ENERGI

Du som vill veta vad Svensk Energi tycker – missa inte att läsa våra fokusblad

Svensk Energis ståndpunkter i angelägna frågor finns beskrivna i ett antal fokusblad. Där kan läsaren snabbt och enkelt på en A4-sida få grepp om en problemställning – och vad branschen tycker.

HELENA OLSSÉN, el- och samhällsanalytiker på Svensk Energi, ser fokusbladen som användbara:

– Vi är per definition både en kunskapskälla och faktabank. Vi jobbar med ett brett spektrum av viktiga målgrupper. Fokusbladen är,

tycker jag, både lättöverskådliga och tydliga. För den som vill "läsa på" i en fråga, brukar jag ofta hänvisa till fokusbladen.

I dagsläget finns 14 fokusblad. Hela tiden sker en uppdatering. Ambitionen är, säger Helena Olssén, att fortsätta utveckla fokusbladen så att de blir fler och att eventuella luckor i nuläget täpps till:

– Vi jobbar i en föränderlig värld, där allt går rasande snabbt. Hela tiden uppstår därför nya behov. Vår ambition är att bredda utbudet av fokusbladen och att uppdatera de vi redan har.

Vad är smarta elnät?

Här är några exempel på vad ett fokusblad kan omfatta. "Smarta elnät

– en möjliggörare" är rubriken på ett av de senaste fokusbladen. Smarta elnät är kort sagt nästa generations elnät. Där står det så här:

"Elnätet måste bli mer flexibelt för att bland annat kunna hantera en ökad andel förnybar produktion och en elektrifiering av transportsektorn. Vidare ska så kallade smarta elmätare tillsammans med nya tjänster och applikationer göra det möjligt för konsumenten att i högre grad se och påverka sin elanvändning."

Ett annat blad beskriver branschvisionen om smarta elmätare: "Allt smartare elmätare ökar efter hand nyttan för elkunden och utvecklar elmarknaden. Smarta tekniklösningar ökar möjligheten att klara klimatmålen. Utvecklingen går nu snabbt. Här presenteras grunden i Svensk Energis vision om smarta elmätare – allt i enlighet med branschens ledstjärna att göra det enkelt och bra för kunden."

"Elmätaren – kundens bästa vän"

Helena Olssén säger:

– Senare års otroliga utveckling med så kallade "appar" i de moderna mobiltelefonerna skulle kunna få en motsvarighet även kring smarta elmätare. Här anvisar branschen en vision – och vägen fram – för att möjliggöra detta. Då skulle elmätaren liksom mobiltelefonen kunna bli kundens bästa vän.

Svensk Energis vision är att möjliggöra för kunden att enkelt få tillgång till all den egna mätdatan under ordnade former via ett standardiserat gränssnitt istället för att behöva gå via elnätsföretagets insamling. Därmed kan kunden fritt disponera sina mätdata efter de egna behoven. Och det är detta som öppnar närmast oändliga tillämpningar.

Svensk Energis övriga fokusblad:

- Ta bort trösklarna för nätanslutning
- Enkelt och bra för elkunderna som vill producera sin egen el
- Elcertifikat – en större marknad ökar kostnadseffektiviteten
- Elfordon - framtidens fordon
- Styrmedel för att främja elfordon och laddinfrastruktur
- Samma styrmedel i alla länder
- Nej till vita certifikat
- Elnätsföretagens intäkter regleras – ny modell börjar gälla år 2012
- Effektivisera tillståndsprocesserna
- Vattenkraften behöver utvecklas
- Elens nyckelroll för klimatfrågans lösning
- Energiföretagen är positiva till energieffektivisering

KALLE KARLSSON
kalle.karlsson@svenskenergi.se

Energilunch om kraftvärme: FORTSATT STORA INVESTERINGAR

Nyligen höll Svensk Energi tillsammans med Svensk Fjärrvärme, Svebio och Skogsindustrierna en energilunch för att presentera en ny undersökning om den svenska utbyggnaden av kraftvärme till år 2020. En stor satsning ger 3 TWh el till. Om drygt ett år fasas många anläggningar ur systemet med elcertifikat.

UNDERSÖKNINGEN VISAR att det under de kommande åren satsas 33 miljarder kronor på fortsatt utbyggnad av elproduktion i kraftvärme i fjärrvärmesystemen och i skogsindustrin. Sammanlagt betyder det att produktionen ökar med cirka 3 TWh, till 21 TWh år 2020. Användningen av fossila bränslen minskar, medan användningen av biobränslen ökar, vilket ger vinster för miljö och klimat.

De flesta kör vidare

Sonya Trad från Svensk Fjärrvärme talade utbyggnad av kraftvärme i fjärrvärmen.

– Syftet med undersökningen var att visa utvecklingen med fokus på elcertifikat. Studien genomförs för tredje gången och omfattar alla medlemsföretag i Svensk Energi, Svensk Fjärrvärme och i Skogsindustrierna, berättade Sonya Trad.

Vid årsskiftet 2012/13 fasas ett stort antal kraftvärmeanläggningar som använder biobränslen ut ur elcertifikatsystemet. Det betyder att de inte längre får elcertifikat för sin förnybara elproduktion. De flesta av de tillfrågade företagen säger att de ska fortsätta att köra sina utfasade anläggningar som förut. Men flera tänker dra ner på produktionen i anläggningarna och istället bygga nya kraftvärmeverk. Eftersom det rör sig om ett antal mycket stora anläggningar blir effekten kännbar.

– Ändå ökar el producerad i kraftvärmeverk med 1,5 TWh fram till 2020. Då har medlemsföretagen beslutat att avveckla 3,1 TWh men samtidigt bygga ny produktion med 4,6 TWh. Fjärrvärmeföretagen räknar

med att investera 29,4 miljarder i nya anläggningar med en kapacitet på 600 MW el, fortsatte Sonya Trad.

Certifikaten viktigt stöd

Det handlar om tre större och äldre anläggningar som ska avvecklas och ersättas med nya. Därutöver är det 10 anläggningar som övergår i reservproduktion av totalt 56 anläggningar som svarat i studien. Medlemsföretagen har i undersökningen uttryckt att elcertifikatsystemet har hjälpt fram förnybar elproduktion, och att det har varit en tydlig, politisk signal.

Folke Sjöbohm, Svensk Energi, visade två bilder som illustrerade hur stor andel kraftvärmeproducerad el som fasas ut ur elcertifikatsystemet, och sa:

– Det tycks som om de anläggningar som har byggts eller förbättrats med hjälp av elcertifikaten till stor del drivs vidare – trots att deras intäkter minskas påtagligt.

Skogsindustrin kör vidare

Inom skogsindustrin förväntas produktionen fortsätta i de befintliga anläggningarna trots att elcertifikaten faller bort. Skogsindustrin räknar med att investera 4 miljarder kronor. Sammanlagt ökar elproduktionen även härifrån med 1,5 TWh.

Marie S. Arwidson, vd för Skogsindustrierna:

– Vi har redan idag nästan uteslutande biobränslen i vår process och vår elproduktion – 96 procent och arbetar mot en nollvision vad gäller fossila bränslen. Vi ser en stor tillväxtpotential

Sonya Trad, Svensk Fjärrvärme.

vad gäller skogsbränsle, men det behövs en balans med miljö och mångfald så att vi kan sköta våra skogar. Med ny teknik räknar vi med att få ut mer bioenergi och samtidigt mer råvara till träindustrin.

Bioenergin störst i Sverige nu

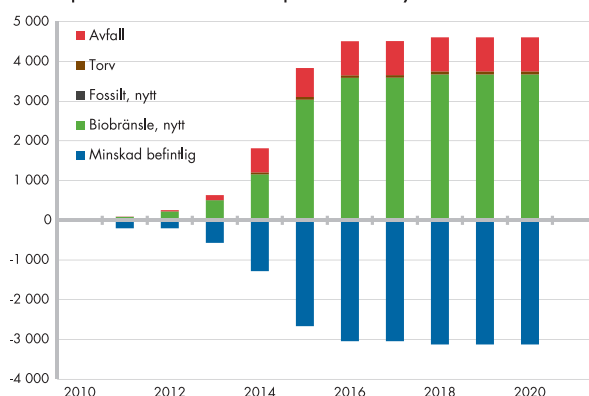
Gustav Melin, vd på Svebio, berättade till sist om biobränselns andel i den svenska energianvändningen. Biobränslena gick bort för övrigt om oljan år 2009 som den största energikällan i svensk energiförsörjning. I övrigt blickade Gustav Melin mycket framåt. Han konstaterade:

– Vi får se en fortsatt konvertering från fossila bränslen till biobränslen i kraftvärme och skogsindustri.

INGER ABRAHAMSON

inger.abrahamson@svenskenergi.se

Tillkommande elproduktion samt bortfall uppdelat på bränslen inom fjärrvärmesystem GWh el

Bilden visar att det fasas ut 3,1 TWh elproduktion i kraftvärmeverk samtidigt som det tillkommer ny produktion på 4,6 TWh.

Detta ger ett nettotillskott på 1,5 TWh el fram till 2020.

KVALITET – HUR SKA DET BLI MED ELNÄTEN?

DE FLESTA HAR SÄKERT GJORT SAMMA REFLEKTION; saker och ting håller inte lika bra idag som förr i tiden. Ta vad som helst, skor till exempel. En sko kunde man tidigare använda i många år innan den slets ut. Idag är motsvarande sko oanvändbar efter en betydligt kortare tid.

För några år sedan flyttade jag och familjen in i ett helt nybyggt hus i Stockholm. Totalt ljudgenomsläppande innerväggar, överkänslig parkett, tjutande kylskåp, fönster som inte går att öppna utan våld. Med mera, med mera. Snabbt, slarvigt och billigt tycks ha varit konceptet.

Är kvaliteten en kvalitet som fått stryka på foten i jakten på kostnader?

Nja, det går att få kvalitet fortfarande. Det finns hållbara skor, men då kostar det desto mer att köpa dem. Det går nog att bygga hus på ett annat sätt också. Jag kunde i mitt fall önska att ha blivit informerad i förväg om vad det hade kostat att få lägenheten byggd med högre kvalitet.

Det är väl antagligen så att kvalitet är ett konkurrensmedel numera. Produkter med kvalitet slåss på sin marknad medan de billiga varorna slåss på sin. Och generellt var det nog vanligare förr att inkludera en grundportion kvalitet i allt som tillverkades.

Vart vill jag komma? Jo, låt oss gå in på elens område. I dagarna har Energimarknadsinspektionen, EI, gått ut med de ekonomiska ramar som elnätsföretagen får ha för sin verksamhet mellan åren 2012 och 2015. Detta enligt en ny modell där elnätsföretagen i förväg ska få veta vilka pengar som finns att satsa i näten. Bra också för kunderna som vet vad de kan förvänta sig.

Elnäten i Sverige har högsta leveranssäkerhet, 99,98 procent. Det innebär att svenskarna i genomsnitt är utan el i bara någon timme per år. Det är en väldigt bra siffra och resultatet bland annat av att de nät som tidigare var känsliga för dåligt väder numera till stor del grävts ned i marken.

Elnäten och elleveranserna är alltså ett område där kvalitet fortfarande är en ledstjärna. Kunderna uppskattar det också. Det visar sig i de årliga mätningar av kundnöjdhet som Svensk Energi gör. Leveranssäkerheten får alltid högsta betyg.

När EI:s besked nyligen kom blev många elnätsföretag uppgivna. De ekonomiska ramar som EI medgav motsvarade inte alls vad elnätsföretagen begärt. Speciellt inte med tanke på att näten inte bara

ska underhållas. De ska också utvecklas mot allt smartare nät och mot att kunna hantera en ökande mängd förnybar el.

Samtidigt har elnätsföretagen många kritiker emot sig som tycker att EI:s begränsningar är bra. Det pågår hela tiden en debatt om att elnätsföretagens avgifter – som i genomsnitt motsvarar en femtedel av kundernas totala elkostnader – är för höga.

Den debatten förs från de klagandes sida aldrig med kvaliteten i blickfånget. Det handlar alltid om att företagen tar för mycket betalt och att det är kunderna som betalar.

Ja, kunderna betalar och jag tror att de är nöjda med den produkt eller tjänst som de betalar för, det visar också våra mätningar. Jag är inte helt säker på att de skulle vara nöjda med att få el med sämre leverans kvalitet till en lägre kostnad.

Inom elnätsverksamheten finns alltså fortfarande en genomgående hög kvalitet. De krafter som i media hela tiden verkar för att minska utgifterna för elnäten bör tänka igenom konsekvenserna.

Och som sagt, kunderna kräver el dygnets alla timmar. Det har de fått och det ska de få möjlighet att ha även fortsättningsvis.

KALLE LINDHOLM
kalle.lindholm@svenskenergi.se

Billiga skor går sönder tidigt. Billigare elnät riskerar att gå samma väg.